

การจัดป้ายนิเทศสำหรับเด็กปฐมวัย

DISPLAY BOARDS FOR EARLY CHILDHOOD

พนิดา ชาทายาภา¹, นันทิยา รักษิตประจักษ์^{1*} และศศิธร จันทมฤก¹
Panida Chatayapha¹, Nantiya Raktaprachitta^{1*} and Sasithorn Chantamaruk¹

Received : 30 August 2022

Revised : 27 December 2022

Accepted : 28 December 2022

บทคัดย่อ

ป้ายนิเทศเป็นสื่อการเรียนรู้ที่สำคัญต่อกระบวนการเรียนรู้และการสื่อสารกับบุคคลต่าง ๆ ช่วยสร้างความสนใจในการเรียนรู้ ช่วยทำให้สิ่งที่เรานามธรรมกลายเป็นรูปธรรม ช่วยให้เกิดแนวความคิดตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ จึงถือได้ว่าป้ายนิเทศคือสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก หลักการจัดป้ายนิเทศในชั้นเรียนปฐมวัยจึงต้องคำนึงถึงพัฒนาการและหลักการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็ก การจัดป้ายนิเทศควรตั้งวัตถุประสงค์อย่างชัดเจนเพื่อให้ป้ายนิเทศเป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดความรู้หรือข้อมูลต่าง ๆ จากผู้สอนไปสู่เด็ก ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ลักษณะของป้ายนิเทศในชั้นเรียนปฐมวัยจึงเชื่อมโยงกับกิจกรรม กิจกรรมประจำวัน และสาระที่เด็กเรียนรู้ ซึ่งจะส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ให้แก่เด็ก เช่น การส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาด้วยการจัดป้ายนิเทศ ทบทวนสิ่งที่เด็กเรียนรู้ในสัปดาห์ที่ผ่านมาและป้ายนิเทศสิ่งที่เด็กเรียนรู้ในสัปดาห์ปัจจุบัน การส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ด้วยการจัดป้ายนิเทศผลงานเด็กพร้อมชื่อเจ้าของผลงานเพื่อให้เด็กเกิดความภาคภูมิใจ รู้จักชื่นชมตนเองและผู้อื่น การส่งเสริมพัฒนาการทางสังคมด้วยการจัดป้ายนิเทศพฤติกรรมที่ต้องการให้เด็กปฏิบัติ หรือป้ายนิเทศข้อตกลงร่วมกัน การจัดป้ายนิเทศในชั้นเรียนปฐมวัยสามารถออกแบบได้ทั้งติดตั้งถาวรและแบบเคลื่อนที่ ควรจัดอยู่ในระดับสายตาของเด็ก ต้องมีความแข็งแรงทนทานเหมาะสมกับการใช้งานและไม่เกิดอันตรายต่อเด็ก ควรใช้ภาพหรือใช้ภาพประกอบคำเพื่อเป็นการส่งเสริมทักษะทางภาษาด้านการอ่านและการเขียนในอนาคต จัดทำให้มีขนาดที่เหมาะสม ใช้สีสดใส มีหัวข้อที่เร้าความสนใจและเชิญชวนให้เด็กอยากมีส่วนร่วม

คำสำคัญ: ป้ายนิเทศ ชั้นเรียนปฐมวัย

¹คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

¹Faculty of Education, Valaya Alongkorn Rajabhat University under The Royal Patronage

*ผู้พิมพ์ประสานงาน E-mail: nantiya@vru.ac.th

ABSTRACT

The Display board is an important teaching and learning tool for the learning process and communicating with other people. Display board help to make the abstract become concrete and help to conceptualize the objectives set out. Therefore, it can be considered that an appropriate environment is conducive to children's learning. Principles of the display board in early childhood classes must consider the development and learning management principles for children. The display board should have a clear objective so that the display board is an intermediate for transferring knowledge or information from the teacher to the child. Help children learn according to the objectives set. The nature of the display board in early childhood classes is therefore linked to routines daily activities and the content that children learn. This will help promote development in various areas for children, such as promoting intellectual development by organizing a display board to review what children have learned in the past week and Labeling what children have learned in the current week. Encouraging emotional development by organizing a display board for children's works with the name of the owner of the work to make children proud and learn to appreciate themselves and others. Promoting social development by organizing behavioral signs that children want to practice. or signs of mutual agreement The display board in early childhood classrooms can be designed for both permanent and mobile wall designs. It should be placed at the child's eye level. It must be strong and durable, suitable for use, and not harmful to children. Images or word illustrations should be used to promote future reading and writing language skills. Make it appropriately sized, use bright colors, have topics that provoke interest, and invite children to engage.

Keywords: Display boards, Early childhood

บทนำ

แนวคิดในการจัดการศึกษาปฐมวัย คือการจัดการศึกษาให้แก่เด็กโดยยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้จึงต้องคำนึงถึงลักษณะเฉพาะของเด็กรวมทั้งความต้องการ ความสนใจ ความสามารถและธรรมชาติของเด็กโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล การจัดกิจกรรมต้องให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ได้ปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ดังนั้น การจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนเด็กปฐมวัยจึงต้องส่งเสริมพัฒนาการเด็กทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญา ทั้งนี้ควรตอบสนองความต้องการของผู้เรียนที่อยู่ในบรรยากาศนั้น เพื่อพัฒนาเด็กให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ทางการศึกษาที่กำหนดไว้ในเรื่องการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมตอบสนองต่อ

ความต้องการจำเป็นของเด็ก ครูปฐมวัยจึงต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถในการจัดทำสื่อการสอน ประกอบการจัดการเรียนรู้เนื่องจากในช่วงปฐมวัยเด็กจะเรียนรู้ผ่านการเล่นกับสื่ออุปกรณ์ ภายใต้การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ได้แก่ สนามเด็กเล่น บอร์ดแสดงผลงาน ป้ายนิเทศ มุมประสบการณ์ รวมถึงการเลือกสรรและจัดวางวัสดุ อุปกรณ์ ในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยจึงต้องใส่ใจต่อกระบวนการเรียนรู้ การใช้ชีวิตประจำวันของเด็กและการมีปฏิสัมพันธ์กับครอบครัวและชุมชน ป้ายนิเทศในชั้นเรียนเด็กปฐมวัยจึงถือเป็นสื่อการสอนที่สำคัญต่อกระบวนการเรียนรู้และการสื่อสารกับบุคคลต่าง ๆ ในการจัดทำป้ายนิเทศครูต้องใช้ความสามารถทางศิลปะมาผสมผสานอย่างหลากหลาย ต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์และเทคโนโลยีนำมาจัดทำขึ้นเอง โดยต้องเชื่อมโยงกับหัวเรื่องที่เด็กเรียนรู้ เพื่อให้ป้ายนิเทศมีความสวยงาม น่าสนใจ น่าติดตาม สามารถขยายประสบการณ์จากเนื้อหาที่เด็กได้เรียนรู้จากครูและใช้เป็นสื่อกลางในการสื่อสารให้ผู้ปกครองให้เห็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูได้ด้วย

ในปัจจุบันการจัดทำป้ายนิเทศมีความสะดวก รวดเร็วมากขึ้น เนื่องจากเป็นยุคแห่งการใช้เทคโนโลยีจึงสามารถใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยในการออกแบบ และสืบค้นข้อมูลลักษณะของป้ายนิเทศที่จะนำไปเป็นตัวอย่างและต่อยอดเพิ่มเติมได้ ผู้จัดทำป้ายนิเทศในยุคสมัยนี้ยังสามารถแก้ไขปรับปรุงองค์ประกอบของการจัดทำป้ายนิเทศจนเป็นที่พอใจและสอดคล้องกับความต้องการในการนำไปใช้งานได้อย่างเหมาะสม

ความหมายและความสำคัญของป้ายนิเทศ

สื่อการสอนเป็นสิ่งที่มียุทธศาสตร์ต่อผู้เรียนมากมายหลายประการ ช่วยให้การเรียนรู้ถูกต้อง ชัดเจนง่ายต่อการเข้าใจ สร้างความสนใจ ความประทับใจและกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอนอย่างกระตือรือร้น ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ป้ายนิเทศจึงถือเป็นสื่อที่ใช้ประกอบการสอนประเภทหนึ่งมีลักษณะเป็นแผ่นป้ายแสดงข้อความสั้น ๆ รูปภาพหรือสัญลักษณ์ ช่วยดึงดูดความสนใจและสื่อความหมาย ป้ายนิเทศเป็นทัศนวัสดุที่นำมาใช้กับการเรียนการสอนหรือกิจกรรมเผยแพร่ทุกระดับ ทุกสถานที่ เพราะวัสดุที่นำมาแสดงในป้ายนิเทศ เช่น รูปภาพ แผนภูมิ ของจริง ของจำลอง ฯลฯ เป็นวัสดุที่หาง่าย ราคาถูก นอกจากจะใช้ป้ายนิเทศเพื่อการเรียนการสอนและการเผยแพร่โดยตรงแล้วยังอาจใช้เพื่อวัตถุประสงค์อื่น เช่น ประกาศข่าวสาร เชิญชวน แนะนำ (วิวรรธน์ จันทรเทพย์, 2542:164) สอดคล้องกับ วีระวัฒน์ วัฒนา (2542: 60) ที่ได้ให้ความหมายของป้ายนิเทศว่า ป้ายนิเทศ หมายถึง แผ่นป้ายทัศนวัสดุที่ใช้แสดงเรื่องราวต่าง ๆ ที่น่าสนใจเกี่ยวกับสิ่งที่นักเรียนจะได้เรียนรู้ ซึ่งอาจจะเป็นรูปภาพ แผนภูมิ แผนสถิติ หรือป้ายประกาศ เพื่อให้ประหยัดเวลาในการเรียนรู้และทำให้บทเรียนมีความน่าสนใจมากขึ้น

ป้ายนิเทศเป็นสื่อการสอนที่ครูนำมาใช้ประกอบการสอนมาเป็นเวลานานจนกระทั่งถึงปัจจุบันมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบตามความคิดสร้างสรรค์ของครู และในปัจจุบันเป็นยุคแห่งเทคโนโลยีทำให้ครูสามารถศึกษารูปแบบป้ายนิเทศได้จากแหล่งเรียนรู้มากมายในเว็บไซต์ต่าง ๆ ทำให้ป้ายนิเทศที่ครูจัดทำขึ้นเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียน ป้ายนิเทศจึงมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ ทำให้สะดวกต่อการเรียนการสอนที่เป็นเรื่องเดียวกันเพราะป้ายนิเทศทำหน้าที่เป็นสื่ออย่างดีที่แสดงวัสดุอุปกรณ์ การสอน ได้รับความสนใจของนักเรียน ช่วยให้นักเรียนได้ศึกษาในเรื่องที่ครูไม่มีโอกาสได้สอนหรือ

อภิปรายในชั้นเรียน เป็นการกระตุ้นให้นักเรียนได้มีโอกาสทำงานร่วมกัน เมื่อมีปัญหาเกี่ยวข้องกับเรื่องราวบนป้ายนิเทศนักเรียนจะได้ทำการศึกษาร่วมกันเป็นกลุ่ม การจัดทำป้ายนิเทศนั้น ครูอาจแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มย่อยเพื่อจัดป้ายนิเทศในเรื่องเกี่ยวกับหัวข้อสำคัญที่เพิ่งเรียนผ่านไป ทำให้นักเรียนได้มีโอกาสถ่ายทอด แสดงความคิดเห็น ความรู้ ความเข้าใจของตนเองออกมาในสิ่งที่สามารถมองเห็นได้หลากหลายรูปแบบ เช่น รูปภาพ ข้อความ ตาราง แผนภูมิ เป็นต้น ในการจัดทำป้ายนิเทศครูควรมีการตั้งจุดมุ่งหมายก่อนเพื่อจะได้กำหนดทิศทางในการจัด ได้แก่ การแนะนำ ให้ความรู้แนวคิดใหม่ ๆ ที่หลากหลายเพื่อกระตุ้นให้ผู้ชมได้มีการจดจำเนื้อหาได้มากขึ้น เร็วขึ้นและจดจำได้นาน ทำให้บริเวณที่จัดกิจกรรมมีบรรยากาศที่ดี สวยงาม สร้างบรรยากาศการเรียนรู้มากขึ้น (อังคณา กรณยาธิกุล, 2559: 196)

ลักษณะของป้ายนิเทศที่ดี

การจัดป้ายนิเทศที่ดีมีคุณค่าอย่างสมบูรณ์ผู้จัดควรคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ ต่อไปนี้ (วิวรรธน์ จันทรเทพย์, 2542: 165-166)

1. ชื่อเรื่องจะต้องสั้น อ่านง่าย เด่นชัด สามารถมองเห็นได้ในระยะทางไกล ดึงดูดความสนใจได้ทันที การตั้งชื่อเรื่องควรมีลักษณะเป็นคำพูด วลี หรือประโยคที่แปลกกว่าธรรมดาหรือตั้งเป็นคำถามก็ได้ เพราะคำถามทำให้น่าตื่นเต้นและสร้างความสนใจได้ดี

2. การออกแบบตัวอักษร ชื่อเรื่อง แบบตัวอักษรที่เหมาะสมจะแสดงให้เห็นความสำคัญของเรื่องได้ การออกแบบตัวอักษรหัวเรื่องควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

2.1 อ่านง่าย ชัดเจนควรใช้อักษรทึบและโตพอที่จะอ่านได้ในระยะไม่น้อยกว่า 12 ฟุต และสีตัดกับสีพื้น

2.2 การใช้อักษรแบบเดียวกันแต่ต่างขนาดกันจะทำให้เกิดความรู้สึกเคลื่อนไหว

2.3 ควรออกแบบตัวอักษรให้สัมพันธ์กับความหมาย เช่น อ้วน ผอม สูง ยาว เป็นต้น

2.4 ความยาวข้อความหัวเรื่องไม่ควรให้ใช้เวลาอ่านเกินกว่า 30 วินาที

3. ข้อความเชิญชวน หรือบรรยายต้องสั้น อ่านง่าย ได้ใจความชัดเจน จัดช่องไฟให้เหมาะสม ควรเขียนข้อความให้ผู้ชมมีความรู้สึกว่าเขามีส่วนร่วมด้วย

4. ควรใช้วัสดุ 3 มิติ ประกอบด้วยการจัดวางตั้ง หรือแขวนจะช่วยกระตุ้นอารมณ์ ทำให้น่าสนใจมากขึ้น สำหรับภาพธรรมดาถ้าผนังกลบเกลื่อนไม้หรือกล่องกระดาษจะช่วยให้อ่านเป็น 3 มิติมากขึ้น

5. การใช้ สี แสง เงา และบริเวณว่างที่เหมาะสมจะช่วยเน้นอารมณ์ความรู้สึกเกี่ยวกับเนื้อหาได้ดี

6. ควรจัดให้มีลักษณะมองเห็นเป็นการเคลื่อนไหว โดยอาจใช้ เส้น รูปทรง ทิศทาง เป็นต้น

7. การจัดวางรูปภาพและวัสดุ จัดวางรูปภาพและวัสดุให้ดูเรียบง่ายไม่กรุงรัง ไม่หลากหลายเกินไป ใช้รูปทรงเพียง 1-2 อย่าง จัดให้น่าสนใจและสัมพันธ์กับหัวเรื่อง

8. บริเวณว่าง จะช่วยย้ำให้วัสดุและจุดสนใจดูเด่นขึ้น ป้ายนิเทศที่ดีควรจัดให้มีบริเวณว่างไม่น้อยกว่าประมาณ 1 ใน 4 ของพื้นที่ป้าย

9. วัสดุที่ใช้ทำพื้นป้าย ต้องเหมาะสมกับวัสดุที่นำมาจัดและเป็นส่วนที่ให้ความรู้สึกในการรับรู้

10. เนื้อหาในการจัดป้ายนิเทศควรทันต่อเหตุการณ์ โดยใช้รูปแบบและวัสดุแปลก ๆ น่าสนใจและมีการเปลี่ยนแปลงในกำหนดที่แน่นอน

ลักษณะของป้ายนิเทศที่ดีจะทำให้เป็นสื่อกลางในการสื่อสารให้ผู้ดูเกิดความสนใจและเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษา เป็นสื่อประชาสัมพันธ์ด้านข้อมูล ข่าวสาร สารความรู้ต่าง ๆ ที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง เป็นการเสริมสร้างสนับสนุนบรรยากาศทางวิชาการ ช่วยให้ผู้เรียนกระตือรือร้นในการใฝ่หาความรู้ ดังนั้นลักษณะของป้ายนิเทศที่ดีจึงต้องมีรูปแบบเหมาะสม ทันสมัย น่าติดตาม โดยใช้วัสดุอุปกรณ์แปลกใหม่ มีข้อความเชิญชวนให้มีส่วนร่วมเพื่อให้ป้ายนิเทศเกิดประโยชน์ทั้งผู้จัดทำและผู้สนใจ

หลักการจัดป้ายนิเทศ

การจัดป้ายนิเทศให้มีประสิทธิภาพในการกระตุ้นความสนใจและสื่อความหมายได้เป็นอย่างดีนั้น ผู้จัดทำควรกำหนดจุดมุ่งหมายในการจัดป้ายนิเทศว่าจะให้ผู้ดูรู้อะไร มากน้อยเพียงใด ควรจัดเตรียมภาพและวัสดุที่ใช้ในการจัดป้ายนิเทศให้มีความเหมาะสมที่จะให้ผู้ดูเรียนรู้ในสิ่งที่ผู้จัดต้องการอย่างถูกต้องตามข้อเท็จจริง มีการวางแผนการจัดโดยอาศัยหลักการทางศิลปะและเทคโนโลยี เพื่อพิจารณาออกแบบป้ายนิเทศให้เหมาะสม สวยงาม น่าสนใจและต้องสะดวกในการเปลี่ยนวัสดุบนป้ายนิเทศใหม่ โดยไม่ทำให้พื้นป้ายนิเทศเสียหาย นอกจากนี้ยังต้องพิจารณาวัสดุที่นำมาติดบนป้ายนิเทศจะต้องเหมาะสมกับขนาดของป้ายนิเทศ การจัดไม่ควรใช้วัสดุมากหรือน้อยเกินไปเพราะจะทำให้ป้ายนิเทศขาดความน่าสนใจ การออกแบบควรคำนึงถึงหลักการความสมดุล การเน้นจุดสนใจและช่วยให้ผู้ดูอยากดูยิ่งขึ้น หลักการจัดป้ายนิเทศจึงสามารถสรุปให้เห็น ได้ดังนี้ (วรวิทย์ นิเทศศิลป์, 2551: 115-116)

1. การจัดภาพ โดยคำนึงถึงหลักพื้นฐานในการออกแบบ ได้แก่ ความเรียบง่าย ความเป็นเอกภาพ การเน้นความสมดุล และหลักในการออกแบบดังกล่าวย่อมาอาศัยองค์ประกอบ ต่าง ๆ ดังต่อไปนี้คือ จุด เส้น รูปร่าง รูปทรง ที่ว่าง จังหวะ พื้นผิว สี

2. การมีส่วนร่วม เป็นการดึงดูดความสนใจผู้ชมให้เข้ามามีส่วนร่วมในเนื้อหาบนป้ายนิเทศ โดยใช้รูปภาพหรือข้อความสื่อความหมาย เช่น “ท่านเป็นอีกคนหนึ่งใช่ไหม?” “ท่านผู้อ่านที่รักทุกท่าน” “ท่านเชื่อหรือไม่” “คุณเคยเป็นอย่างนี้ไหม”

3. ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ โดยยึดเนื้อหา วัตถุประสงค์และกลุ่มเป้าหมายเป็นหลัก แล้วจัดองค์ประกอบให้สัมพันธ์กัน เช่น เนื้อหาเกี่ยวกับความรุนแรงอาจจะใช้สีตัดกันรุนแรง สีวรรณะร้อน ตัวอักษรเป็นเหลี่ยม เส้นส่วนมากเป็นเส้นตรง ฯลฯ

4. การเน้น เป็นการสร้างจุดสนใจให้ผู้ดูเด่นชัด สะดุดตา สามารถทำได้โดยการขีดเส้นใต้ ใช้สิ่งชี้นำ เช่น ลูกศร การกำหนดให้องค์ประกอบมีความแตกต่างกันจะดูตัดกัน แต่ถ้าคล้ายคลึงกันจะกลมกลืนกัน

5. การใช้สี การใช้สีตัดแต่งบนป้ายนิเทศจะต้องมีความสัมพันธ์กับวัสดุที่นำมาจัดแสดง ได้แก่

5.1 วัสดุเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ควรใช้สีน้ำตาลเหลืองปนดำ ไม่ควรใช้สีฉูดฉาด

5.2 เนื้อหาหรือวัสดุเกี่ยวกับเด็ก ควรใช้สีสดใส ร่าเริง

5.3 สีร้อนโดยทั่วไปจะทำให้รู้สึกตื่นเต้นเคลื่อนไหวไปข้างหน้า ส่วนสีเย็นจะให้ความรู้สึกราบเรียบและถดถอย

5.4 การใช้สีคู่สองสีขึ้นไป จะมีผลต่อการรับรู้ เช่นสีอ่อนบนพื้นสีเข้ม จะดูใหญ่กว่าสีเข้มบนพื้นสีอ่อน ทั้ง ๆ ที่มีขนาดเท่ากัน

สรุปได้ว่าหลักการจัดป้ายนิเทศควรตั้งจุดมุ่งหมายในการจัดให้ชัดเจนว่าจะแสดงเรื่องอะไร เพื่ออะไร และต้องการให้ผู้ดูได้รู้อะไรมาอย่างน้อยเพียงใด ผู้จัดทำต้องวางแผนการจัดทำทั้งในเรื่องการจัดภาพ เนื้อหา ชื่อเรื่อง การใช้สี โดยอาศัยหลักการทางศิลปะและเทคโนโลยี มีการเน้นให้ผู้ชมมีส่วนร่วมในเนื้อหาบนป้ายนิเทศ หลังจากการจัดแสดงป้ายนิเทศแล้วควรมีการประเมินผลเพื่อนำมาปรับปรุงให้ป้ายนิเทศสามารถใช้ประโยชน์ตามจุดมุ่งหมายได้สูงสุด

การจัดป้ายนิเทศในชั้นเรียนเด็กปฐมวัย

จากหลักการในการจัดป้ายนิเทศโดยทั่วไปดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่ามีส่วนสำคัญต่อครูปฐมวัยในการนำมาใช้ประกอบการจัดทำป้ายนิเทศในชั้นเรียนเด็กปฐมวัย แต่อาจมีบางส่วนที่จะต้องให้ความสำคัญเพิ่มเติมในการจัดทำป้ายนิเทศสำหรับเด็กปฐมวัย เนื่องจากเด็กในช่วงนี้มีลักษณะการเรียนรู้ที่แตกต่างจากเด็กในวัยอื่น ๆ เด็กจะเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงที่เกิดขึ้นจากการกระทำด้วยตนเองหรือใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 เรียนรู้จากการบอกเล่าของบุคคลต่าง ๆ ที่ได้เล่าให้เด็กฟังไม่ว่าจะเป็นนิทาน หนังสือสำหรับเด็ก แผ่นภาพ หรือป้ายนิเทศ เด็กในวัยนี้เรียนรู้จากการเล่นกับสื่ออุปกรณ์ที่หลากหลายจากเหตุการณ์ต่าง ๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้อาจจะเป็นเรื่องที่เป็นประสบการณ์เดิมของเด็กหรือเรื่องที่เป็นประสบการณ์ใหม่ของเด็กก็ได้ การเรียนรู้จากการสังเกตของเด็ก คือการดูต้นแบบจากบุคคลใกล้ชิดไม่ว่าจะเป็น พ่อแม่ ตายาย พี่ และครู ดังนั้นในการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยจึงเปรียบเสมือนบันไดที่เป็นขั้น ๆ คือ ชั้นหรือกระบวนการในการจัดกิจกรรมของครูที่จะจัดให้กับเด็กไม่ว่าจะเป็นการเตรียมสื่อ อุปกรณ์ หรือกิจกรรมที่จะให้เด็กได้ทำต้องสอดคล้องกับพัฒนาการและช่วงอายุต่าง ๆ ของเด็กเพื่อให้เด็กได้รับพัฒนาการทั้ง 4 ด้านไปพร้อมกันทั้งทางตรงและทางอ้อมในขณะที่เด็กทำกิจกรรม

ภาพที่ 1 ครูเล่าเรื่องราวในหัวเรื่องที่เด็กเรียนรู้โดยใช้ป้ายนิเทศหน้าห้องเรียน

จะเห็นได้ว่าสื่อ อุปกรณ์ ถือเป็นองค์ประกอบสำคัญในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ดังนั้นในการจัดทำป้ายนิเทศในชั้นเรียนเด็กปฐมวัยซึ่งถือเป็นสื่อประกอบการจัดการเรียนรู้จึงต้องคำนึงถึงพัฒนาการตามวัยของเด็ก หลักการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็ก เพื่อให้ป้ายนิเทศเป็นตัวกลางในการนำความรู้จากผู้สอนไปสู่เด็กทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เด็กจะได้รับประสบการณ์ตรงจากการมีส่วนร่วม ทำให้สิ่งที่เป็นามธรรมเข้าใจยากเปลี่ยนเป็นสิ่งที่เด็กเข้าใจได้ง่ายและยังเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เด็กเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ตามเป้าหมายของหลักสูตรเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ สื่อป้ายนิเทศสำหรับเด็กปฐมวัยจึงเป็นสิ่งสำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนครูปฐมวัยที่จะช่วยให้เด็กได้เข้าใจถึงสถานการณ์จริง ช่วยในการจัดการชั้นเรียนและถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์ของครูปฐมวัยไปสู่เด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์และเป็นเครื่องมือสำหรับช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้ให้กับเด็กอีกด้วย

ลักษณะป้ายนิเทศในชั้นเรียนเด็กปฐมวัย

การจัดป้ายนิเทศในชั้นเรียนเด็กปฐมวัยมีความสำคัญสำหรับการจัดการชั้นเรียนอันจะส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เพื่อเป็นการพัฒนาเด็ก ไม่ได้จัดขึ้นเพียงเพราะต้องการความสวยงาม แต่การจัดป้ายนิเทศของครูปฐมวัยต้องทำให้เด็กได้มีส่วนร่วมและสามารถเรียนรู้เพื่อขยายประสบการณ์จากเนื้อหาหรือหัวเรื่องที่เด็กได้เรียนรู้ ทำให้เด็กได้สื่อสารกับบุคคลต่าง ๆ ดังนั้นครูปฐมวัยจำเป็นต้องจัดป้ายนิเทศที่มีลักษณะ ดังนี้

1. ติดภาพหรือเรื่องราวที่ต้องการให้เด็กรู้ และทำกิจกรรมในสัปดาห์ที่กำลังจะเรียน การใช้ภาพประกอบเพื่อเล่าเรื่องราวในหัวเรื่องที่เด็กเรียนรู้ เป็นการช่วยเพิ่มประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็ก การสื่อสารโดยภาพทำให้เด็กเข้าใจเนื้อหามากขึ้น เนื่องจากเด็กวัยนี้ยังไม่สามารถอ่านประโยคยาวได้เด็กจึงต้องสังเกตจากภาพที่ครูนำเสนอและสามารถเดาคำจากภาพ ทำให้เด็กรู้ว่าสัปดาห์นี้กำลังเรียนเรื่องอะไร

ภาพที่ 2 ป้ายนิเทศหัวเรื่องที่เด็กเรียนรู้ในแต่ละสัปดาห์

2. ตัดภาพผลงานของเด็กพร้อมชื่อเจ้าของผลงาน การจัดแสดงผลงานของเด็กซึ่งสะท้อนความสนใจและความสามารถของเด็กไว้ในระดับสายตาของเด็ก โดยต้องเปลี่ยนแปลงการจัดแสดงเป็นระยะ สิ่งที่สำคัญคือสิ่งที่แสดงต้องสะท้อนกิจกรรมผลงานและความสนใจของเด็กไม่ใช่ครู

ภาพที่ 3 ป้ายนิเทศผลงานเด็ก

3. ตัดภาพหรือโปสเตอร์เกี่ยวกับพฤติกรรมที่ต้องการให้เด็กได้ทำ ในการทำป้ายนิเทศนี้ครูต้องเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการกำหนดพฤติกรรมที่ต้องการให้เกิดขึ้นในชั้นเรียน และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกพฤติกรรมการอยู่ร่วมกัน ทำเป็นข้อตกลงของห้องเรียนซึ่งเด็กสามารถช่วยกันวาดภาพและเขียนคำโดยการคัดลอกคำจากที่ครูเขียนให้ดูเป็นตัวอย่าง และนำมาติดที่แผ่นป้ายนิเทศ หรือครูอาจเป็นผู้จัดทำขึ้นโดยใช้ข้อความข้อตกลงที่ร่วมกันคิดระหว่างเด็กกับครู

ภาพที่ 4 เด็กช่วยกันวาดภาพข้อตกลงในชั้นเรียนและเขียนข้อความโดยการคัดลอกคำ

ภาพที่ 5 ข้อตกลงที่เด็กทำร่วมกัน

ภาพที่ 6 ป้ายนิเทศข้อตกลงที่ครูจัดทำขึ้นโดยเด็กมีส่วนร่วมและรวบรวมไว้เป็นหนังสือเล่มใหญ่
ให้เด็กฝึกอ่าน

4. ติดภาพทบทวนสิ่งที่เรียนในสัปดาห์ก่อน การจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยต้องเป็น
การย้ำซ้ำทวนเพื่อให้เด็กจดจำเนื้อหาที่เรียนรู้ในสัปดาห์ที่ผ่านมา ป้ายนิเทศติดภาพทบทวนสิ่งที่เรียน
ในสัปดาห์ก่อนจึงมีประโยชน์สำหรับเด็ก

ภาพที่ 7 ป้ายนิเทศบทวนสิ่งที่เรียนในสัปดาห์ก่อน

ลักษณะป้ายนิเทศสำหรับห้องเรียนเด็กปฐมวัยจึงเป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ของเด็กเป็นเรื่องใกล้ตัวเด็ก เพื่อช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ที่ดีขึ้นและสามารถส่งเสริมทักษะด้านต่าง ๆ ให้เกิดกับเด็กโดยเฉพาะทักษะทางภาษา ได้แก่ ป้ายเรื่องราวที่ต้องการให้เด็กเรียนรู้ ป้ายนิเทศผลงานเด็กพร้อมชื่อเจ้าของผลงาน ป้ายนิเทศพฤติกรรมที่ต้องการให้เด็กปฏิบัติ และป้ายนิเทศบทวนสิ่งที่เด็กเรียนรู้ในสัปดาห์ที่ผ่านมา โดยลักษณะป้ายนิเทศของเด็กต้องเน้นภาพประกอบเนื่องจากพัฒนาการทางภาษาของเด็กจะเริ่มจากการอ่านจากภาพ ดังนั้นเรื่องราวหรือหัวเรื่องที่เรียนจึงเน้นรูปภาพให้เด็กรู้ว่าสัปดาห์นี้จะเรียนรู้เรื่องอะไร และควรมีขนาดที่เหมาะสมอยู่ในระดับสายตาเด็ก มีหัวข้อกระตุ้นที่น่าสนใจและเชิญชวนให้เด็กอยากมีส่วนร่วม ใช้สีสดใส ไร่แรง ดึงดูดสายตา สามารถออกแบบได้ทั้งติดผนังถาวรและเคลื่อนที่ได้ ป้ายนิเทศสำหรับเด็กควรมีความแข็งแรงทนทานเหมาะสมกับการใช้งาน โดยเฉพาะป้ายนิเทศที่เคลื่อนที่ได้ ต้องไม่ทำให้เกิดอันตรายต่อเด็ก

ภาพที่ 8 ป้ายนิเทศแบบถาวร เคลื่อนที่ไม่ได้ อยู่ในระดับสายตาเด็ก

ตัวอย่างป้ายนิเทศในชั้นเรียนเด็กปฐมวัย

ในปัจจุบันจะเห็นได้ว่าในโรงเรียนอนุบาลเกือบทุกโรงเรียนจะจัดพื้นที่ภายในและนอกห้องเรียนให้มีสีสันสดใส สวยงามและมีสิ่งที่ย่อยกระตุนความอยากรู้อยากเห็นของเด็ก โดยภายในห้องเรียนอาจจะประกอบด้วยข้อมูลความรู้จากโปสเตอร์ภาพคำศัพท์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นโปสเตอร์ ก-ฮ A-Z วัน/เดือน/ปี ตัวเลขไทย และอารบิก ฯลฯ ส่วนนอกห้องเรียนก็จะมีป้ายสมาชิกภายในห้องเรียนของเด็ก ๆ คุณครูจะจัดตกแต่งให้สวยงาม ที่บอร์ดจะมี ชื่อและรูปภาพของตัวเด็กและเพื่อน ๆ ในห้องเรียนทุกคน คุณครูก็สามารถสอนเด็ก ๆ เกี่ยวกับ เรื่องเพศชาย เพศหญิง สอนเรื่องจำนวนว่าในห้องมีทั้งหมดกี่คนโดยแบ่งเป็นเพศหญิงกี่คน เพศชายกี่คน เป็นต้น (Krunam,2562) และเพื่อให้ครูปฐมวัยมีแนวทางในการจัดทำป้ายนิเทศสำหรับเด็กเพื่อใช้ในการจัดการชั้นเรียนและการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยจึงขอยกตัวอย่างป้ายนิเทศในชั้นเรียนเด็กปฐมวัยของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ที่เรียนในรายวิชาการจัดการชั้นเรียนเด็กปฐมวัย ดังนี้

1. ป้ายนิเทศสมาชิกภายในห้องเรียน

ป้ายสมาชิกในห้องเรียนสามารถจัดได้หลายรูปแบบทั้งชนิดถาวรและเคลื่อนที่ได้ และสามารถใช้วัสดุได้หลากหลาย ได้แก่ กระดาษแข็ง พลาสติกรูปทรงต่าง ๆ และไม้ ในรูปแบบ 2 มิติ และ 3 มิติ ป้ายสมาชิกทำให้เด็กได้เรียนรู้การอยู่ร่วมกัน ได้รู้จักชื่อครูและชื่อเพื่อน ป้ายสมาชิกที่ดีควรใส่ชื่อเด็กทั้งชื่อเล่น และชื่อจริงที่มีทั้งชื่อและนามสกุล เพื่อฝึกการอ่านของเด็ก และเป็นการสื่อสารให้ผู้ปกครองรู้ว่าลูกอยู่ห้องไหน และมีครูประจำชั้นชื่ออะไร ซึ่งเป็นข้อมูลสำคัญที่ผู้ปกครองเด็กปฐมวัยต้องทราบ

ภาพที่ 9 ป้ายนิเทศสมาชิกในห้องเรียน

2. ป้ายนิเทศเช็คชื่อเด็ก

การเช็คชื่อเด็กอนุบาลมาโรงเรียนมักใช้วิธีอ่านชื่อและให้เด็กตอบว่า “มาค่ะ” “มาครับ” คงไม่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย ป้ายเช็คชื่อควรให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการสำรวจ ตรวจสอบเพื่อน ในห้องว่าวันนี้วันที่เท่าไร มีใครมาเรียนบ้างและใครหายไปบ้าง เป็นการฝึกทักษะการสังเกตและ บำรุงการทักษะทางคณิตศาสตร์ ฝึกพื้นฐานการบวกและการลบ เช่น วันที่ จำนวนเต็มของ เด็กทั้งห้องมีเท่าไร จำนวนเด็กชายและเด็กหญิงที่มาเรียน จำนวนเด็กชายและเด็กหญิงที่ไม่มาเรียน รวมจำนวนเด็กที่ขาดในวันนี้กี่คน ป้ายนิเทศการเช็คเด็กมาโรงเรียนจึงทำให้เด็กมีส่วนร่วม เด็กสามารถนำป้ายตัวเลขไปเสียบ หรือเลื่อนวัตถุไปหาตัวเลขตามแบบป้ายนิเทศที่ครูออกแบบ คำที่ใช้เป็นหัวข้อมีลักษณะเชิญชวนให้เด็กมีส่วนร่วมและค้นหาคำตอบ เช่น วันนี้เด็กคนไหนมาเรียน บ้าง ดูซิ ! เพื่อนเราใครหายไป เป็นต้น

ภาพที่ 10 ป้ายนิเทศเช็คชื่อเด็ก

3. ป้ายนิเทศวัน เดือน ปี

การสอนให้เด็กรู้จักวันที่ เดือน พ.ศ. สามารถใช้ป้ายนิเทศสื่อสารกับเด็กได้ น่าจะเป็น การดีกว่าการที่ครูเขียนบนกระดานและให้เด็กแหงนคอมอง และลายมือของครูบางครั้งรีบเขียน จึงไม่สามารถเป็นแบบอย่างการเขียนที่ถูกต้องให้กับเด็กได้ การใช้ป้ายนิเทศบอกวัน เดือน ปี ทำให้เด็กมีส่วนร่วมในการเลื่อนขึ้นลง หมุน หรือนำป้ายมาเสียบ ทำให้เด็กสนุกสนานและ อยากออกมาเล่นกับป้ายนิเทศที่ครูจัดเตรียมไว้ ป้ายนิเทศนี้ครูต้องเตรียมวันที่ ชื่อเดือน และปี พ.ศ. ให้เด็กได้เลือกและค้นหาด้วยตนเอง ทำให้เด็กได้ฝึกกล้ามเนื้อมือในการหยิบจับ และอ่านตัวเลข อ่านคำได้ด้วยตนเองในการเปลี่ยน วันเดือน ปี ครูสามารถให้เด็กผลัดเปลี่ยนการทำหน้าที่ในแต่ละวัน เป็นการฝึกความรับผิดชอบของเด็กได้ด้วย

ภาพที่ 11 ป้ายนิเทศวัน เดือน ปี

4. ป้ายนิเทศสภาพอากาศ

การให้เด็กเรียนเรื่องสภาพอากาศโดยใช้ป้ายนิเทศ สามารถบูรณาการทักษะได้หลายด้านเช่นเดียวกับป้ายนิเทศอื่น ๆ ป้ายนิเทศสภาพอากาศทำให้เด็กได้สังเกตตัวเลขในเทอร์โมมิเตอร์ของจริง เด็กได้ฝึกการคาดเดาลักษณะอากาศในวันนี้และในวันพรุ่งนี้ด้วยตนเอง โดยที่ครูไม่ต้องรีบบอกให้เด็กรู้ นอกจากนี้เด็กยังสามารถเลือกวัสดุที่ครูจัดเตรียมไว้นำไปตกแต่งสภาพอากาศได้ เช่น ก้อนเมฆ หิมะ พระอาทิตย์ ทำให้เด็กเชื่อมโยงตัวเลขที่เห็นในเทอร์โมมิเตอร์และเลือกภาพมาติดได้สอดคล้องกับสภาพอากาศ

ภาพที่ 12 ป้ายนิเทศสภาพอากาศ

5. ป้ายนิเทศบอกความรู้สึกและอารมณ์

การที่ครูปฐมวัยต้องรับรู้ถึงอารมณ์และความรู้สึกของเด็กทำให้ครูสามารถจัดบรรยากาศการเรียนรู้และให้ความใส่ใจดูแลความรู้สึกของเด็กที่กำลังมีปัญหาหรือมีความสุขได้ เช่น อารมณ์ของเด็กที่กำลังมีน้องใหม่ ถูกพ่อแม่ดุ เจ็บป่วย หรือสูญเสียของรัก เช่นสัตว์เลี้ยง หรืออารมณ์ที่มีความสุขเมื่อพ่อแม่สัญญาว่าจะซื้อของเล่นชิ้นใหม่ให้ บางครั้งการบอกอารมณ์และความรู้สึกของเด็กไม่สามารถบอกครูได้และครูก็ไม่สามารถรับรู้อารมณ์ ความรู้สึกของเด็กได้ทุกคนเนื่องจากครูต้องดูแลเด็กจำนวนมาก ป้ายบอกอารมณ์ความรู้สึกทำให้เด็กบอกอารมณ์ของตนเองได้จากการดูภาพ

ใบหน้าการแสดงอารมณ์ในแต่ละลักษณะ ได้แก่ ใบหน้ายิ้ม เศร้า ร้องไห้ โกรธ จากนั้นให้นำสัญลักษณ์ประจำตัวไปเสียบให้ตรงกับอารมณ์ ความรู้สึกในวันนี้ของตนเอง เพียงเท่านี้ก็ทำให้ครูเข้าใจความรู้สึกอารมณ์ของเด็ก สามารถให้การดูแลเอาใจใส่และตอบสนองความต้องการของเด็กได้อย่างเหมาะสม

ภาพที่ 13 ป้ายนิเทศบอกความรู้สึกและอารมณ์

6. ป้ายนิเทศวันเกิด

การที่ครูปฐมวัยให้ความสำคัญกับความรู้สึกหรือสิ่งที่มีความหมายต่อตัวเด็กทำให้เด็กรู้สึกอบอุ่นเหมือนได้อยู่กับพ่อแม่และคิดว่าคนที่จำวันเกิดของเด็กได้คือพ่อแม่ เมื่อครูให้ความสำคัญกับวันเกิดของเด็ก เด็กก็จะเกิดความผูกพันและมีความสุข วันเกิดของเด็กเป็นวันที่มีความหมายต่อตัวเด็ก ครูสามารถสอดแทรกในเรื่องความกตัญญูต่อมารดาที่ทำให้เขาได้เกิดมา ซึ่งเป็นเรื่องที่เป็นนามธรรม การใช้ป้ายนิเทศบอกวันเกิดของเด็ก ๆ ในแต่ละเดือน ครูอาจจัดกิจกรรมต่อยอดจากที่เด็กได้รู้ว่าวันนี้เป็นวันเกิดของใครแล้ว ให้เด็กช่วยกันคิดว่าวันเกิดของหนูวันนี้จะทำอะไรกันดี เช่น ทำอาหารรับประทาน วาดภาพวันเกิดของหนู หรือร้องเพลงอวยพรวันเกิดให้เพื่อน

ภาพที่ 14 ป้ายนิเทศวันเกิด

7. ป้ายนิเทศทักทายเมื่อพบกัน

การพบกันทุกวันในตอนเช้าเด็กจะพนมมือไหว้สวัสดีครู ถือเป็นลักษณะนิสัยอันดีงามของเด็กให้เรียนรู้วัฒนธรรมในการปฏิบัติตนเมื่อพบผู้ใหญ่ แต่การจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยมีสิ่งที่สำคัญคือต้องให้เด็กมีอิสระ มีโอกาสได้เลือกในสิ่งที่ตนเองชอบหรือต้องการถือเป็นลักษณะการสอนแบบยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดทำป้ายนิเทศทักทายเมื่อพบกันเป็นการสอนให้เด็กรับรู้ถึงวัฒนธรรมการทักทายของชาติอื่น ๆ ที่แตกต่างกับคนไทย เช่น การจับมือ การกอด การขม้มือ และการใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายสัมผัสกัน เมื่อเด็กเห็นภาพในป้ายนิเทศ เด็กจะเลือกปฏิบัติตามที่ตนเองพอใจ แต่สิ่งที่สำคัญก่อนที่เด็กจะเลือกภาพครูควรสอนให้เด็กทักทายด้วยการพนมมือไหว้ตามวัฒนธรรมของคนไทยก่อนแล้วจึงเลือกปฏิบัติวิธีการทักทายแบบอื่น ๆ

ภาพที่ 15 ป้ายนิเทศทักทายเมื่อพบกัน

8. ป้ายนิเทศการทำความดี

การสอนให้เด็กรู้จักการทำความดี เป็นการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับเด็ก ซึ่งเป็นบทบาทหน้าที่สำคัญของครูปฐมวัย การสอนให้เด็กมีความเข้าใจเรื่องคุณธรรมเป็นเรื่องที่ยากเพราะมีลักษณะเป็นนามธรรม ครูปฐมวัยจึงต้องสอนเรื่องนี้ผ่านนิทาน เพลง คำคล้องจอง การใช้ป้ายนิเทศ บอกความดีเป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะสอนให้เด็กมีคุณธรรมได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยการให้เด็กบอกหรือเลือกว่าวันนี้หนูจะทำความดีอะไร หรือหนูได้ทำความดีอะไรแล้วบ้าง เด็กจะสังเกตภาพความดีที่ครูเตรียมไว้ในป้ายนิเทศจากนั้นเด็กจะเลือกภาพที่ต้องการ เมื่อเด็กเลือกแล้ว ครูต้องสังเกตว่าเด็กได้ปฏิบัติตามที่ได้เลือกไว้แล้วหรือไม่ ถ้าเด็กเลือกความดีที่ต้องการทำในป้ายนิเทศและปฏิบัติตามดีนั้นอย่างถูกต้องครูต้องให้คำชมเชยเพื่อเสริมแรงให้เด็กอยากทำความดีต่อไป

ภาพที่ 16 ป้ายนิเทศการทำความดี

9. ป้ายนิเทศข้อตกลง

การจัดทำข้อตกลงในการปฏิบัติตนในชั้นเรียนเด็กปฐมวัยเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งเนื่องจากจะช่วยให้เด็กได้ทราบความคาดหวังต่อพฤติกรรมของเด็ก ซึ่งลีทโซว์ นิวเฮาเซอร์ และวิลมส์กล่าวว่า ถ้าบรรยากาศในห้องเรียนเป็นแบบเข้มงวดจะสกัดกั้นการแสดงออกของเด็ก แต่บรรยากาศแบบปล่อยปละละเลยก็ก่อให้เกิดความสับสน บรรยากาศที่สร้างสรรค์จะกระตุ้นการให้ความร่วมมือและพัฒนาวินัยในตนเองของเด็ก (ลีทโซว์ นิวเฮาเซอร์ และวิลมส์, 2542: 146; อ้างถึงใน นฤมล เนียมหอม, 2556: 11-22) ครูจึงต้องจัดบรรยากาศในห้องเรียนที่สร้างสรรค์โดยการสร้างข้อตกลงร่วมกันระหว่างครูกับเด็ก ให้เด็กเสนอข้อตกลงว่ามีความจำเป็นหรือไม่ อย่างไรก็ตามหลังจากนั้นให้เด็กสร้างข้อตกลงที่ชัดเจนและมีความหมาย เด็กจะช่วยกันวาดภาพและเขียนข้อตกลงด้วยตนเองจากการคัดลอกคำที่เด็กเขียนไม่ได้ลงในข้อตกลง ทำให้เด็กเข้าใจเหตุผลที่ต้องมีข้อตกลงจะยอมรับเหตุผลและแสดงพฤติกรรมตามข้อตกลงโดยไม่ต้องบังคับ ป้ายข้อตกลงเมื่อเด็กปฏิบัติตนได้แล้วครูจะรวบรวมข้อตกลงและจัดทำขึ้นไว้เป็นหนังสือเล่มใหญ่ให้เด็กฝึกอ่านเพื่อพัฒนาทักษะทางภาษาของเด็กได้ด้วย

ภาพที่ 17 ป้ายนิเทศข้อตกลง

10. ป้ายนิเทศธนาคารคำ

เด็กในช่วยปฐมวัยยังไม่สามารถเขียนคำหรือแต่งประโยคยาว ๆ ได้ ครูปฐมวัยสามารถใช้ป้ายนิเทศธนาคารคำเพื่อช่วยเด็กในการเขียนเล่าผลงานศิลปะ บางครั้งครูอาจไม่ต้องเขียนคำให้เด็กทุกคำแต่ครูให้เด็กไปดูที่ป้ายธนาคารคำและคัดลอกคำที่ต้องการ เป็นการฝึกให้เด็กมีทักษะทางภาษาในการอ่านและการเขียนได้เป็นอย่างดี ป้ายนิเทศธนาคารคำควรจัดเป็นหมวดหมู่ เช่น ผลไม้ ผัก สัตว์เลี้ยง เป็นคำง่าย ๆ สั้น ๆ หรือคำที่เด็กใช้ในชีวิตประจำวัน คำที่อยู่ในป้ายธนาคารคำต้องมีภาพประกอบเพื่อช่วยในการอ่านและเดาคำจากภาพของเด็กด้วย ครูควรปรับเปลี่ยนคำใหม่เมื่อสังเกตพบว่าเด็กเขียนคำเดิมได้แล้ว

ภาพที่ 18 ป้ายธนาคารคำ

จากตัวอย่างการจัดทำป้ายนิเทศในชั้นเรียนเด็กปฐมวัยข้างต้น ครูปฐมวัยสามารถนำมาใช้ประกอบเป็นสื่อในการจัดการเรียนรู้เพื่อขยายประสบการณ์จากเนื้อหาที่ครูจัดกิจกรรมให้เด็กได้เรียนรู้และนำมาใช้ในการจัดการชั้นเรียนให้มีบรรยากาศที่สร้างสรรค์เป็นการช่วยกระตุ้นให้เด็กมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมบูรณาการทักษะได้หลากหลายและเสริมสร้างคุณลักษณะนิสัยที่ดีให้กับเด็ก ป้ายนิเทศในชั้นเรียนปฐมวัยที่ครูสามารถจัดทำขึ้นได้ในชั้นเรียนได้แก่ ป้ายสมาชิกในห้องเรียน ป้ายเช็คชื่อเด็ก ป้ายบอกวัน เดือน ปี ป้ายอารมณ์ ความรู้สึก ฯลฯ เป็นต้น นอกจากป้ายนิเทศที่นำมาเป็นตัวอย่างในตำราเล่มนี้แล้ว ครูปฐมวัยสามารถสร้างสรรค์ป้ายนิเทศได้อีกหลายรูปแบบ ครูควรประเมินผลการใช้ป้ายนิเทศเพื่อพัฒนาให้เกิดประโยชน์กับการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียนสำหรับเด็กปฐมวัย

บทสรุป

ป้ายนิเทศเป็นทัศนวัสดุที่ใช้สำหรับแสดงเรื่องราวที่น่าสนใจ ซึ่งอาจจะใช้รูปภาพ แผนภูมิ หรือวัสดุสามมิติในการนำเสนอเรื่องราว ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ป้ายนิเทศจึงเป็นสื่อการสอนชนิดหนึ่งที่ดีและรวบรวมวัสดุต่าง ๆ ได้แก่ ภาพ ของจริง ของจำลอง หรือข้อความรู้ไปเป็นหมวดหมู่เพื่อให้ผู้เรียนเกิดแนวความคิด ได้รับความรู้ใหม่ ๆ และกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี ช่วยทำให้บทเรียนที่เป็นนามธรรมกลายเป็นรูปธรรมมากขึ้น เป็นการสร้างบรรยากาศที่ดีให้แก่ห้องเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย สามารถใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เรียนรู้การทำงานร่วมกันจากการจัดทำป้ายนิเทศ ชนิดของป้ายนิเทศแบ่งออกได้ตามลักษณะของป้ายนิเทศ คือ ลักษณะของวัสดุ ลักษณะการติดตั้ง ลักษณะการใช้งาน และตามลักษณะการจัดแสดง การจะเลือกใช้ป้ายนิเทศประเภทใดนั้นขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายในการนำเสนอ ผู้นำเสนอต้องเข้าใจหลักการจัดป้ายนิเทศทั้งหลักการใช้องค์ประกอบทางศิลปะ หลักการจัดภาพ มีการเน้นให้ผู้ชมมีส่วนร่วมในเนื้อหาบนป้ายนิเทศ หลังจากการจัดแสดงป้ายนิเทศแล้วควรมีการประเมินผลเพื่อนำมาปรับปรุงให้ป้ายนิเทศสามารถใช้ประโยชน์ตามจุดมุ่งหมายได้สูงสุด ป้ายนิเทศจึงเป็นสื่อการสอนสำหรับครูในการใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ หรือขยายประสบการณ์ต่อจากเนื้อหาที่เด็กได้รับ การจัดป้ายนิเทศในชั้นเรียนเด็กปฐมวัยจะมีความแตกต่างจากป้ายนิเทศในชั้นเรียนระดับอื่นเนื่องจากในช่วงปฐมวัยเด็กจะต้องเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงกับสื่ออุปกรณ์ที่หลากหลาย สอดคล้อง

กับพัฒนาการ และต้องมีบรรยากาศในชั้นเรียนที่อบอุ่น มีความสุข โดยมีครูเป็นผู้ปูพื้นฐานลักษณะนิสัยที่มั่นคงให้กับเด็กทั้งในเรื่องวินัยและคุณธรรมจริยธรรม ป้ายนิเทศสำหรับเด็กปฐมวัยจึงต้องมีลักษณะเฉพาะ ได้แก่ มีภาพมากกว่าคำ มีสีสันสดใส สวยงาม มีขนาดที่เหมาะสมอยู่ในระดับสายตาของเด็ก มีลักษณะแตกต่างกันหลากหลายรูปแบบ หัวข้อของป้ายนิเทศต้องเชิญชวนให้เด็กอยากเข้ามามีส่วนร่วม ตัวอย่างป้ายนิเทศในชั้นเรียนเด็กปฐมวัย ได้แก่ ป้ายสมาชิกในห้องเรียน ป้ายเช็คชื่อเด็ก ป้ายทำความดี ป้ายข้อตกลง ป้ายธนาคารคำ ฯลฯ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- นฤมล เนียมหอม. (2556). **หลักการแนวคิดทางการศึกษาปฐมวัย: ประมวลชุดวิชา.** (พิมพ์ครั้งที่ 2). นนทบุรี: สุโขทัยธรรมาธิราช.
- วรวิทย์ นิเทศศิลป์. (2551). **สื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้.** ปทุมธานี: สกายบุ๊กส์.
- วิวรรธน์ จันทรเทพย์. (2542). **เอกสารการสอน วิชาเทคโนโลยีการศึกษา.** ราชบุรี: พิมพ์ลักษณ์.
- วีระวัฒน์ วัฒนา. (2542). **การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่าน การเขียนสร้างสรรค์ และความคงทนในการเรียนรู้วิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ใช้ป้ายนิเทศประกอบภาพการ์ตูนกับภาพเหมือนจริงเป็นสื่อในการสอน.** ปริญญาการศึกษา มหาวิทยาลัย วิชาเอกการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อังคณา กรณยาธิกุล. (2559). **เอกสารประกอบการสอนรายวิชานวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา.** ปทุมธานี: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- Arnerich, Matt. (2022). **How to Make Your Early Years Displays Work for the Children.** [ออนไลน์], Available: <https://www.famly.co/blog/early-years-displays>. (2565, 1 ธันวาคม)
- EDUCATION TASK, Admin. (2022). **Preschool Bulletin Boards: How Important is it?.** <https://www.educationtask.com/preschool-bulletin-boards.html>. (2565, 7 ธันวาคม)
- Krunam. (2562). **การเตรียมห้องเรียนสำหรับเด็กปฐมวัย.** [ออนไลน์], Available: <https://www.youngciety.com/article/journal/classroom-management.html>. (2565, 2 ธันวาคม)
- Play to Learn Preschool. (2022). **Bulletin Board Ideas for the Preschool Classroom.** [ออนไลน์], Available: <https://playtolearnpreschool.us/bulletin-board-ideas>. (2565, 2 ธันวาคม)